

KS. MARCIN BANACZYK ^{a, b, ©}

 <https://orcid.org/0000-0003-0125-3264>

^a Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu, ul. Katedralna 9, 50-328 Wrocław, PL

^b SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny w Warszawie, Wydział Psychologii we Wrocławiu, ul. Aleksandra Ostrowskiego 30b, 53-238 Wrocław, PL

[©] MarcinBanaczyk@Yahoo.Com

RELIGIJNOŚĆ WROCŁAWSKIEJ MŁODZIEŻY AKADEMICKIEJ NA PODSTAWIE PRÓBY „STUDIUM PRZYPADKU” OPARTEGO O PRAKTYKĘ SAKRAMENTU SPOWIEDZI

Słowa kluczowe: kształtowanie się religijności, młodzież akademicka, sakrament pokuty i pojednania, spowiedź.

Streszczenie: Przyglądając się zjawisku odchodzenia od praktyki sakramentu spowiedzi wśród wiernych Kościoła katolickiego w krajach Europy Zachodniej nasuwa się pytanie, czy sakrament ten jest jeszcze potrzebny? Czy spowiedź niesie wymierne korzyści tym, którzy z niej korzystają, czy jest może praktyką pozbawioną sensu? Chcąc odpowiedzieć sobie na te pytania przeprowadzono badania wśród wrocławskiej młodzieży akademickiej. Niniejszy artykuł daje odpowiedź na postawione w badaniach pytanie: jakie dziedziny religijności kształtowane są poprzez praktykę sakramentu pokuty i pojednania u młodzieży akademickiej? Odwołując się do koncepcji religijności C. Walesy, postanowiono udowodnić na podstawie zaprojektowanych badań, że sakrament pokuty i pojednania kształtuje religijność młodzieży akademickiej w takich jej dziedzinach, jak: świadomość religijna, uczucia religijne, decyzje religijne, poczucie więzi ze wspólnotą Kościoła, praktyki religijne, moralność religijna i doświadczenia religijne.

KS. MARCIN BANACZYK – kapłan diecezji świdnickiej (2016). Mgr (teologia, 2016, PWT, Wrocław); obecnie doktorant teologii (PWT, Wrocław) oraz psychologii (SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny w Warszawie, Wydział Psychologii, Wrocław).

Dane człowiekowi na chrzcie świętym nowe życie w łasce nie usuwa słabości i kruchości jego natury, ani nie eliminuje pożądliwości, czyli skłonności do grzechu. Pozostaje ona obecna w człowieku ochrzczo-
nym, aby ten podejmował z nią walkę w swym życiu, przechodząc próby, wsparty łaskami Jezusa Chrystusa. Owa walka to nawrócenie, czyli wysiłek mający na celu osiągnięcie świętości i życia wiecznego, do których Jezus nieustannie powołuje¹. Stąd też sakrament przebaczenia został ustanowiony w celu możliwości nawracania się, podźwignięcia za pomocą łaski Bożej i odzyskania sprawiedliwości, już ochrzczonej, którzy poprzez grzechy oddalili się od Chrystusa². Niepodważalna rola sakramentu pokuty i pojednania na drodze prowadzącej do komunii z Jezusem Chrystusem, wzbudziła pragnienie zgłębienia zagadnienia wpływu praktykowania tegoż sakramentu na religijność młodzieży akademickiej. Poznanie tego wpływu byłoby ważne zwłaszcza w aspekcie owocniejszego prowadzenia duszpasterstwa akademickiego. Wyniki badań mogłyby stać się cennymi wskazaniem dla duszpasterzy akademickich, tak by ich zastosowanie przyczyniło się do pogłębienia relacji z Bogiem oraz lepszego przeżywania sakramentu pokuty i pojednania u młodzieży akademickiej.

1. Spowiedź święta młodzieży akademickiej w teorii

Sakrament pokuty i pojednania, nazywany również sakramentem spowiedzi, przebaczenia lub nawrócenia³, jest jednym z dwóch sakramentów uzdrowienia, obok sakramentu namaszczenia chorych. Jezus Chrystus chcąc, aby Kościół kontynuował Jego dzieło uzdrawiania i zbawienia, ustanowił je dla wzmocnienia i przywrócenia nowego życia, jakie człowiek otrzymuje w sakramentach wtajemniczenia chrześcijańskiego, a jakie może zostać utracone przez popełnienie grzechu ciężkiego⁴.

Spowiedź święta odradza penitenta w Chrystusie, staje się źródłem oraz siłą odzyskanej wolności, utraconej po grzechu. Pozwala wrócić na drogę światła i pokoju wiodącą do wiecznej szczęśliwości, a jednocześnie stawać się świadkiem miłosierdzia Bożego wobec bliźnich. Sakrament pokuty i pojednania w życiu katolika jest ważnym czynnikiem formacyjnym „na drodze nawrócenia, a także dojrzewania ludzkiego i chrześcijań-

¹ KKK, n. 1426.

² *Breviarium fidei. Wybór doktrynalnych wypowiedzi Kościoła*, red. I. Bokwa [i in.], Poznań 2007, n. 369.

³ KKK, n. 1423–1425.

⁴ Tamże, n. 1421.

skiego⁵. Jest istotnym czynnikiem formacyjnym dla młodych dorosłych, którzy wkraczają w okres budowania dojrzałej osobowości i autonomii religijnej. Jest wreszcie istotnym czynnikiem formacyjnym dla młodzieży akademickiej, która staje przed wyborem drogi życiowej, niejednokrotnie poddając moralnej ocenie w sakramencie spowiedzi świętej swoje decyzje, rzutujące na całą przyszłość⁶.

Poznanie wpływu praktykowania sakramentu pokuty i pojednania na doprowadzenie do komunii z Jezusem Chrystusem młodzieży akademickiej może pomóc poznać wpływ praktykowania tego sakramentu na religijność młodzieży akademickiej. Ta wiedza byłaby ważna dla owocniejszego prowadzenia duszpasterstwa wśród młodzieży akademickiej.

Według J. Fowlera, osoby w okresie wczesnej dorosłości osiągają stadium wiary określanej jako „indywidualistyczno-refleksyjne”⁷. Odznacza się ono fazą odwoływania się do samego siebie, co skutkuje uczuciem niepokoju związanym z kształtowaniem lub też odrzuceniem przekonań i odczuć religijnych. Wartości i wzory postępowania, które do czasu wczesnej dorosłości były niepodważane, dla młodych dorosłych stają się przedmiotem krytycznych i bardzo szczegółowych analiz. Pewna część osób młodych, które weszły na taki etap rozwoju religijności, swoją wiarę zaczyna traktować jak swoistą tradycję związaną z obchodzeniem świąt lub jako praktykowanie powszechnych idei, jak choćby miłość bliźniego. Takie osoby, aczkolwiek w większości przypadków nie przekreślają swojej przynależności do wspólnoty religijnej, to nie odnoszą się już do wiary bezwzględnie. Akceptacja osób posiadających odmienne przekonania powoduje ponadto, że ich religijność ma charakter synkretyczny. Łączy bowiem w sobie wiele elementów pochodzących z różnych religii⁸.

Według ujęcia J. Fowlera, w porównaniu do osób starszych, dla młodych dorosłych wiara nie stanowi zbyt silnego oparcia w sytuacjach trudnych doświadczeń życiowych⁹. Badacze opierający się na modelu

⁵ Franciszek, pap., Audiencja generalna *Zdrowo jest się zawstydzić*, 19 II 2014, *OsRomPol*, 35(2014), nr 3-4, s. 45.

⁶ S. Tokarski, *Dojrzałość religijna*, w: *Podstawowe zagadnienia psychologii religii*, red. S. Głaz, Kraków 2006, s. 157-158.

⁷ J. Fowler, *Stages of faith. The psychology of human development and the quest for meaning*, New York 1995, s. 181-225.

⁸ E. Gurba, *Wczesna dorosłość*, w: *Psychologia rozwoju człowieka*, red. J. Trempała, Warszawa 2011, s. 306.

⁹ Fowler, *Stages of faith*, s. 193.

J. Fowlera, taki stan rzeczy tłumaczą kreującymi się dopiero strukturami myślenia postformalnego, co skutkuje niemożnością do zadowalającego uporania się z niepewnością i wieloznacznością sytuacji życiowych oraz zrozumienia ich w aspekcie religijności. Psychologowie potwierdzają także to, że doświadczenie obecności Boga wiąże się u młodych dorosłych z poczuciem sensu życia, a brak wiary w Jego istnienie jego brakiem. Obserwacje potwierdzają również fakt, że wyższy poziom praktyk religijnych wiąże się z lepszym zdrowiem oraz dobrym samopoczuciem, chociaż związek ten jest silniejszy w latach późniejszych¹⁰.

Ciekawe analizy religijności młodych dorosłych poczyniła E. Rydz, odwołując się do koncepcji religijności C. Walesy. Wyróżnił on osiem parametrów religijności: świadomość religijną, uczucia religijne, decyzje religijne, więź ze wspólnotą osób wierzących, praktyki religijne, moralność religijną, doświadczenie religijne oraz formy wyznania wiary¹¹.

2. Metodologia badań

Celem znalezienia odpowiedzi na pytanie: jaki wpływ ma praktyka sakramentu pokuty i pojednania na religijność młodzieży akademickiej, wykorzystana została metoda indukcyjno-krytyczna. W ramach tej metody zostały podjęte następujące czynności metodyczne: analizy i syntezy, analizy treści oraz studium przypadku.

Analiza została wykorzystana podczas zbierania materiału pochodzącego z różnych publikacji i opracowań, które odnosiły się do zjawiska teologicznego znaczenia sakramentu pokuty i pojednania, celów i skutków tego sakramentu oraz psychologicznej charakterystyki okresu wczesnej dorosłości. Synteza natomiast została wykorzystana przy procesie wyciągania wniosków z danych dostarczonych przez literaturę przedmiotu oraz z przeprowadzonych na użytek niniejszej pracy badań.

Analiza treści została wykorzystana przy opracowywaniu danych uzyskanych z wywiadów badanej młodzieży akademickiej, zwłaszcza przy kategoryzowaniu zjawisk religijnych widocznych w ich wypowiedziach.

Studium przypadku, opierające się na badaniu pewnej liczby przypadków w celu poznania pewnego ogólnego zjawiska, w kontekście niniejszej pracy posłużyło w celu poznania wpływu praktykowania sakramentu pokuty i pojednania przez młodzież akademicką na kształt jej religij-

¹⁰ Gurba, *Wczesna dorosłość*, s. 306.

¹¹ Rydz, *Tendencje rozwojowe religijności młodych dorosłych*, Lublin 2012, s. 31–46.

ności. Aby zrealizować tak określony cel badań, zastosowano celowy dobór próby. Stąd też w związku z głównym pytaniem badawczym niniejszej pracy postanowiono, że grupę badawczą stanowić będzie młodzież akademicka głębiej zaangażowana religijnie. Taki dobór uczestników badań stwarzał większe prawdopodobieństwo zrealizowania głównego celu badawczego niniejszej pracy, jakim było poznanie natury zjawiska wpływu praktykowania sakramentu pokuty i pojednania przez młodzież akademicką na kształt ich religijności. Należy podkreślić, że niniejszy sposób postępowania metodologicznego pozwala jedynie na zarysowanie natury zjawiska kształtowania się religijności poprzez praktykowanie sakramentu spowiedzi, a skoro tak, to można by pokusić się o stwierdzenie, że wartość prowadzonego badania ma charakter poniekąd jedynie „wywiadu przedankietowego”. Studium przypadku, jako metoda badań jakościowych, ma to do siebie, że pozostawia spore „niedociągnięcia” i wątpliwości faktologiczne, stąd więc potrzeba dokonania kontynuacji tego badania w przyszłości badaniem ilościowym. Badania takie mogłyby pomóc poznać rzeczywisty rozmiar i dynamikę przebiegu zjawiska kształtowania się religijności poprzez praktykę sakramentu pokuty i pojednania w różnych, nie tylko wiekowo, ale i społecznie grupach osób wierzących.

Jako technikę badań wykorzystano wywiad eksploracyjny. Celem zgromadzenia materiału badawczego odnoszącego się do poznania wpływu praktyki sakramentu pokuty i pojednania na kształt religijności młodzieży akademickiej opracowano kwestionariusz, składający się z metryczki, pytań właściwych odnoszących się do poznania dziedzin religijności, które mogły być kształtowane poprzez praktykę sakramentu pokuty i pojednania, a także pytań pomocniczych związanych z częstotliwością korzystania z sakramentu pokuty i pojednania, rozumieniem tego sakramentu przez młodzież akademicką, motywacją przystępowania do spowiedzi, sposobami przygotowania się, czasem korzystania z sakramentu pokuty, rodzajem spowiedników wybieranych przez młodzież akademicką, a także z czynnikami pomagającymi i utrudniającymi spowiadanie się. Wywiady przeprowadzono z dwunastoma studentami (sześć kobiet i sześciu mężczyzn) zaangażowanymi we wrocławskie Duszpasterstwo Akademickie Wawrzyny. Badania miały miejsce na przełomie września i października 2020 r. Połowę tej grupy stanowiły kobiety i połowę mężczyźni. Średnia wieku badanych wyniosła 23 lata. Średnia wieku kobiet wyniosła 22,67 lat, natomiast mężczyzn 23,34 lat. Wiek studentów, którzy brali udział w badaniach rozciągał się między 20 a 25 rokiem życia. W badanej grupie jedna

osoba była w wieku 20 lat, trzy osoby w wieku 22 i 23 lat, cztery osoby w wieku 24 lat i jedna osoba w wieku 25 lat.

Najwięcej spośród badanych młodych dorosłych podejmowało swoją edukację na IV roku studiów (5 studentów), następnie na V roku studiów (3 studentów), potem na II roku studiów (2 studentów), a najmniej na I i III roku studiów (po 1 studentce). Najliczniejszą grupę badanych młodych dorosłych stanowili studenci Politechniki Wrocławskiej (4 studentów), w drugiej kolejności Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu (3 studentów). Jednakową liczbą studentów były reprezentowane: Uniwersytet Wrocławski i Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu (po 2 studentów). Jedna badana osoba studiowała na Uniwersytecie Medycznym we Wrocławiu. Edukację w stopniu wyższym badani studenci podejmowali na bardzo różnych kierunkach. Trzech spośród nich uczęszczało na fizjoterapię, dwóch natomiast na automatykę i robotykę. Pojedynczy studenci reprezentowali takie kierunki jak: ekonomia – analityk rynku, administracja, zarządzanie, praca socjalna, sport – trenerstwo, budownictwo oraz mechanika i budowa maszyn.

Tabela 1. Rozkład wieku, roku studiów, uczelni i kierunków studiów badanych młodych dorosłych według płci

Płeć	Lp.	Wiek	Rok studiów	Uczelnia	Kierunek studiów
KOBIETY	I	23	IV	UEW	Ekonomia – Analityk rynku
	II	24	V	UW	Administracja
	III	24	IV	UEW	Zarządzanie
	IV	20	I	UW	Praca socjalna
	V	23	IV	AWF	Fizjoterapia
	VI	22	II	AWF	Fizjoterapia
MEŻCZYŹNI	I	24	V	PW	Automatyka i Robotyka
	II	23	IV	AWF	Sport – Trenerstwo
	III	22	II	PW	Budownictwo
	IV	24	IV	PW	Automatyka i Robotyka
	V	25	V	PW	Mechanika i Budowa Maszyn
	VI	22	III	UMW	Fizjoterapia

UEW – Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu; UW – Uniwersytet Wrocławski; AWF – Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu; PW – Politechnika Wrocławska, UMW – Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu

3. Praktyka sakramentu spowiedzi świętej młodzieży akademickiej w świetle przeprowadzonych badań

Zaprezentowane w niniejszym artykule badania, przeprowadzone na grupie młodych dorosłych, wykazały, że praktyka sakramentu pokuty i pojednania jest ważną praktyką religijną w procesie kształtowania ich religijności. Niewątpliwie wielkim wyzwaniem, ale i wielką szansą, jest uświadomienie tej grupie społecznej wpływu sakramentu spowiedzi świętej na proces nawrócenia i osiągania dojrzałości w aspekcie ludzkim oraz chrześcijańskim, a przez to osiągnięcia życia wiecznego w niebie¹². Można by zwrócić szczególną uwagę na znaczenie sakramentu spowiedzi w nauczaniu katechetycznym, nie tylko w przestrzeni szkoły, ale także i parafii. Wielką siłą mogłyby okazać się świadectwa młodych dorosłych, którzy w przeprowadzonych badaniach stwierdzali, iż sakrament pokuty i pojednania jest dla nich spotkaniem i pojednaniem z miłosiernym Bogiem, przywróceniem godności człowieka, czasem poznania prawdy o sobie samym i swoich grzechach, czy wreszcie nabraniem sił do walki z pokusami, gorliwszej modlitwy oraz stawania się lepszym człowiekiem.

Analiza wyników badań wskazuje, że młodzież akademicka dużą uwagę przywiązuje do dyspozycyjności księdza w konfesjonale. Studenci chętnie przystępują do sakramentu spowiedzi w sposób regularny i częsty, oczekując jednocześnie od spowiednika poświęcenia im potrzebnego czasu.

Poza tym ciekawą refleksją odnoszącą się do osoby spowiednika wydaje się fakt, iż badana młodzież akademicka bardziej niż potrzebę stałego spowiednika podkreśla potrzebę spowiednika odpowiednio przygotowanego do owocnego sprawowania sakramentu pokuty. Za literaturą przedmiotu można wskazać, co rozumie się przez stwierdzenie „odpowiednio przygotowany spowiednik”. Katechizm Kościoła katolickiego na pierwszym miejscu wymienia potrzebę łączenia się kapłana podczas sprawowania sakramentu pokuty i pojednania z intencją i miłością Jezusa Chrystusa. Dalej mówi o posiadaniu rzetelnej znajomości obyczajów chrześcijańskich, doświadczeniu w sprawach ludzkich, szacunku i delikatności wobec tego, kto zgrzeszył. Wspomina także o potrzebie umiłowania prawdy przez spowiednika, bycia wiernym Urzędowi Nauczycielskiemu Kościoła i cierpliwego prowadzenia penitenta do uzdrowienia i pełnej dojrzałości.

¹² H. Krzyszczo, *Psychologiczno-religijne korelaty postaw penitentów wobec spowiedzi: studium teologiczno-pastoralne*, Katowice 1998, s. 74.

Na końcu zaś zaleca, aby spowiednik modlił się za swojego penitenta i pokutował w jego intencji, powierzając go miłosiernemu Bogu¹³.

Podejście z miłością kapłana do spowiadającego się, wyrażające się w cierpliwości i łagodności, pozwala natomiast zaakceptować penitentowi samego siebie ze wszystkimi swoimi wadami i zaletami. Uświadamia on sobie, że jest godny Bożego miłosierdzia, co z kolei prowadzi do przełamania bariery wstydu i owocnego przeżywania sakramentu pokuty i pojednania¹⁴. Spowiednicy młodzieży akademickiej powinni więc zwrócić szczególną uwagę na swoją postawę wobec penitentów, starając się być wobec nich cierpliwymi i łagodnymi. Tylko taką postawą są w stanie przełamać wstyd spowiadających się, który według wyników badań własnych jest najczęstszym czynnikiem utrudniającym studentom korzystanie z sakramentu pokuty.

Warto także przypomnieć w tym względzie wskazania Świętego Jana Pawła II. Szczególną uwagę zwracał on na to, że całościowe przygotowanie kapłana do sprawowania sakramentu pokuty i pojednania, czyli posiadanie przez niego odpowiednich ludzkich przymiotów, cnót chrześcijańskich i umiejętności duszpasterskich, nie może być działaniem bez planu i bez włożenia w niego własnego wysiłku. Papież wskazywał, by kandydaci do kapłaństwa już od najwcześniejszych lat swojej formacji przygotowywali się do sprawowania tego sakramentu poprzez pilne studiowanie teologii dogmatycznej, moralnej, ascetycznej oraz pastoralnej, uzupełniając je wiedzą o człowieku. Papież podkreślał także to, że młodzi księża powinni być wspomagani w pierwszych doświadczeniach w konfesjonale, a w dalszym posługiwaniu nie odzęgnywali się od własnego udoskonalania i odnowy poprzez stałe doksztalcanie¹⁵. Jan Paweł II zwracał również uwagę na potrzebę częstego korzystania z tego sakramentu przez samych szafarzy. Według swojej wewnętrznej logiki posługa tego sakramentu traci swoją skuteczność, jeśli w jakikolwiek sposób szafarz przestaje być dobrym penitentem¹⁶.

Badana młodzież akademicka wskazywała, że istotnym motywem pobudzającym do praktyki sakramentu pokuty i pojednania jest doświadczają-

¹³ KKK, n. 1466.

¹⁴ P. Greger, *Miłosierdzie Boże w spotkaniu spowiednika z penitentem*, „Anamnesis”, 69(2012), z. 2, s. 57–63; zob. *Obrzędy pokuty dostosowane do diecezji polskich*, Katowice 2013, n. 42.

¹⁵ ReP, n. 29.

¹⁶ Tamże, n. 31.

ne przez nich poczucie grzechu. Chcąc więc zachęcić młodzież akademicką do praktykowania tego sakramentu należałoby u przedstawicieli tej grupy społecznej pielęgnować wbrew tendencjom współczesnej kultury zbawienne poczucie grzechu. Zapewne przyczyniłaby się do tego odpowiednia katecheza nawiązująca do biblijnej teologii Przymierza, zachęcająca także do uważnego słuchania i ufego przyjmowania nauczania Kościoła oraz do gorliwego praktykowania sakramentu pokuty i pojednania¹⁷. W tych działaniach duszpasterskich można by także uwzględniać inne motywy spowiadania się wskazywane przez badaną młodzież akademicką, których pokazanie mogłoby pociągnąć ich rówieśników do praktykowania tegoż sakramentu, takie jak: pragnienie doskonalenia się, pozbycie się negatywnych emocji związanych z ciężarem popełnionego grzechu czy też cieszenia się pełnym życiem.

Badania własne przeprowadzone na grupie wrocławskich studentów wykazały także, że dużą rolę w przeżywaniu sakramentu pokuty i pojednania odgrywa proces przygotowania się do tego sakramentu. Większość badanych stwierdziła, że ważnym czynnikiem w tym procesie jest rachunek sumienia. Duszpasterze akademicy mogliby więc uczyć młodzież akademicką korzystać z praktyki codziennego rachunku sumienia. Jedną z najlepszych propozycji wydaje się codzienny rachunek sumienia św. Ignacego z Loyoli. Warto zaznaczyć, że ignacjański rachunek sumienia uwypukla przede wszystkim wzajemną relację miłości człowieka i Boga, a nie rozliczanie siebie z własnych słabości. Pozwala on odkryć najpierw bezwarunkową miłość Boga, a następnie odpowiedź człowieka¹⁸.

Badana młodzież akademicka w swoich wywiadach podkreślała także, że w przygotowaniu do sakramentu spowiedzi bardzo pomocna jest dla nich adoracja Najświętszego Sakramentu. Inni natomiast zwracali uwagę na homilie traktujące o spowiedzi i nabożeństwa o charakterze pokutnym. Rozwiązaniem, które łączyłoby te trzy elementy pomagające młodzieży akademickiej przeżywać sakrament pokuty, a który mogliby stosować duszpasterze akademicy, jest obrzęd pojednania wielu penitentów z indywidualną spowiedzią i rozgrzeszeniem¹⁹. Można by go połączyć z adoracją Najświętszego Sakramentu w czasie przeznaczonym

¹⁷ Tamże, n. 18.

¹⁸ J. Augustyn, *Kwadrans szczerości. Wprowadzenie do modlitwy codziennego rachunku sumienia*, Kraków 2011, s. 10.

¹⁹ Zob. *Obrzędy pokuty dostosowane do diecezji polskich*, n. 22–30.

na spowiedź indywidualną. Penitenci oczekujący na sakrament pokuty i pojednania mogliby w tym czasie modlić i przygotowywać się przed wystawionym Jezusem eucharystycznym.

Warto także zauważyć, że badani młodzi dorośli wskazali na inne czynniki pomagające dobrze przeżywać sakrament pokuty i pojednania. Niebagatelne dla studentów okazują się miejsce i kontakt wzrokowy z kapłanem. Stąd też duszpasterze akademicki mogliby postarać się, aby w miejscach spotkań młodzieży akademickiej umieścić konfesjonały spełniające takie wymagania.

Analiza wyników badań wskazała również, że sakrament pokuty i pojednania pomaga badanej młodzieży akademickiej w podejmowaniu nie tylko zwyczajnych, codziennych decyzji, ale także tych rzutuujących na całe życie. Duszpasterze akademicki mogliby więc uczułać studentów na fakt, że trwanie w łasce uświęcającej, w bliskości Pana Boga, jest ważnym czynnikiem pomagającym podejmować dobre decyzje. Tym bardziej uświadamianie o tej zależności powinno być podjęte ze zdecydowaną mocą w grupie wiekowej, która stoi przed wyborem swojej drogi życiowej.

Duszpasterze młodzieży akademickiej powinni także podejmować z wielką gorliwością swoją posługę w sakramencie pokuty i pojednania, gdyż badania zaprezentowane w niniejszej pracy wykazały, że praktyka tego sakramentu przyczynia się do oczyszczania obrazu wspólnoty osób wierzących i traktowania jej jako wspólnoty o charakterze rodzinnym. Proces ten mógłby przyczynić się do przychylniejszego spojrzenia młodzieży akademickiej na Kościół, a w konsekwencji zwiększenia liczby wiernych uczestniczących w życiu sakramentalnym.

* * *

Badania zaprezentowane w niniejszym artykule były oparte na studium przypadku. Taki sposób metodologicznego postępowania pozwolił jedynie na zarysowanie natury zjawiska kształtowania się religijności poprzez praktykowanie sakramentu pokuty i pojednania. Wskazał bowiem poszczególne, możliwe kategorie dziedzin religijności, jakie mogą być kształtowane w wyniku praktykowania tego sakramentu. Posłużenie się wyróżnionymi w prezentowanych badaniach kategoriami zjawisk religijnych może pomóc w skonstruowaniu ankiet, które mogłyby zostać wykorzystane do przeprowadzenia badań na statystycznie szerszej grupie badawczej. Badania takie mogłyby pomóc poznać rzeczywisty rozmiar i dynamikę przebiegu zjawiska kształtowania się religijności poprzez

praktykę sakramentu pokuty i pojednania w różnych, nie tylko wiekowo, ale i społecznie grupach osób wierzących. Wyniki tak przeprowadzonych badań być może pozwoliłyby zaplanować bardziej precyzyjne działania duszpasterskie, skutkujące owocniejszym korzystaniem z tegoż sakramentu przez wiernych. Ludzie bowiem o prawym sumieniu są nie tylko skarbem Kościoła, ale często stają się mocnym fundamentem zdrowego życia społecznego²⁰.

Na koniec warto zwrócić uwagę, że istotnym elementem owocnego przeżycia spowiedzi świętej jest osoba kapłana posługującego w tym sakramencie. Kapłanowi potrzeba umiłowania prawdy, bycia wiernym Urzędowi Nauczycielskiemu Kościoła i cierpliwości w prowadzeniu penitenta do uzdrowienia oraz pełnej dojrzałości. Warto też zwrócić uwagę spowiednikom, że szafowanie sakramentem spowiedzi świętej jest darem wielkiej łaski, dlatego ważne jest, by modlili się za swoich penitentów i pokutowali w ich intencji, powierzając ich miłosiernemu Bogu²¹.

RELIGIOUSNESS OF WROCLAW ACADEMIC YOUTH, BASED ON A SAMPLE OF „CASE STUDY” IN ACCORDANCE WITH THE PRACTICE OF THE SACRAMENT OF CONFESSION

Keywords: academic youth, confession, sacrament of penance and reconciliation, shaping of religiousness.

Summary: When we are considering the phenomenon of discontinuing the practice of sacrament of confession among the faithful of catholic Church, especially in European countries on West, a certain questions comes to mind. Is this sacrament no longer needed? Is sacrament of confession beneficial, or is it a meaningless practice? To answer these questions, a survey among students in Wrocław was conducted. This paper aims to answer the question stated in the survey: which areas of religiousness are shaped by practice of confession in academic youth? By referring to the concept of religiousness of Cz. Walesa, it was decided to prove in this paper, that sacrament of penance and reconciliation is shaping religiousness of academic youth in such areas as: religious awariness, religious feelings, religious decisions, sense of connection with the community of Church, religious practices, religious morality and religious experience. The research presented in this paper, conducted on a group of young adults, showed that the practice of the sacrament of confession is an important religious practice in the process of shaping their religiosity. Undoubtedly, a great

²⁰ ReP, n. 2.

²¹ KKK, n. 1466.

challenge, but also a great opportunity, is to make this social group aware of the impact of the sacrament of confession on the process of conversion and reaching maturity in the human and Christian aspect, and thus the achievement of eternal life in heaven.

BIBLIOGRAFIA

- Jan Paweł II, Adhortacja apostolska *Reconciliatio et paenitentia*, 1984, Kraków 2006.
- Franciszek, pap., Audiencja generalna *Zdrowo jest się zawstydzić*, 19 II 2014, OsRom-Pol, 35(2014), nr 3–4.
- Katechizm Kościoła katolickiego*, Poznań 2002.
- Breviarium fidei. Wybór doktrynalnych wypowiedzi Kościoła*, red. I. Bokwa [i in.], Poznań 2007.
- Obrzędy pokuty dostosowane do diecezji polskich*, Katowice 2013.
- Augustyn J., *Kwadrans szczerości. Wprowadzenie do modlitwy codziennego rachunku sumienia*, Kraków 2011.
- Fowler J., *Stages of faith. The psychology of human development and the quest for meaning*, New York 1995.
- Greger P., *Miłosierdzie Boże w spotkaniu spowiednika z penitentem*, „Anamnesis”, 69(2012), z. 2, s. 57–63.
- Gurba E., *Wczesna dorosłość*, w: *Psychologia rozwoju człowieka*, red. J. Trempała, Warszawa 2011, s. 287–311.
- Krzysteczko H., *Psychologiczno-religijne korelaty postaw penitentów wobec spowiedzi: studium teologicznopastoralne*, Katowice 1998.
- Rydz E., *Tendencje rozwojowe religijności młodych dorosłych*, Lublin 2012.
- Tokarski S., *Dojrzałość religijna*, w: *Podstawowe zagadnienia psychologii religii*, red. S. Głaz, Kraków 2006, s. 147–178.